

راه آسمان

پنجره‌ای کوچک برای

شناخت مردی بزرگ

(تحلیلی نو بر ابعاد شخصیت

سیاسی-اجتماعی امام علی (علیه السلام))

حجت الاسلام و المسلمین دکتر جمشید معصومی

سرشناسه

: معصومی، جمشید، ۱۳۲۸

عنوان و نام پدید آورنده: راه آسمان، پنجره ای کوچک برای شناخت مردی بزرگ: (تحلیلی نو بر ایجاد شخصیت

ساسی-احماعی امام علی علیه السلام) جمشید معصومی، سازمان فرهنگی هنری شهرداری

تهران، مدیریت فرهنگی هنری منطقه ۶ فرهنگسرای شفق

: تهران: پردیس دانش، ۱۳۹۰.

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

: ۶۲ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۱۱-۴۱-۷

وضعیت فهرست نویسی: فبا

یادداشت

: کتابنامه: ص. ۷۲-۷۴. همچنین به صورت زیرنویس

: علی ابن اسطالب (ع)، امام اول، ۲۲ قبل از هجرت - ۴۰ ق.

موضوع

شناسه افزوده: فرهنگسرای شفق (تهران)

رده بندی کنگره: ۱۳۹۰، ۶۳۸، ۲/۳۵، BPr۲۷

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۱

شماره کتابشناسی ملی: ۲۴۳۲۴۲۰



• راه آسمان، پنجره ای کوچک برای شناخت مردی بزرگ

• ناشر: پردیس دانش

• مؤلف: حجت الاسلام والمسلمین دکتر جمشید معصومی

• ویراستار ادبی: ابوالفضل درخشنده

• طراح جلد: مهدیه حیدری

رایگان

• شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

• چاپ اول: تابستان ۱۳۹۰

• شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۱۱-۴۱-۷

رو مادی و معنوی این اثر متعلق به سازمان فرهنگی

هنری شهرداری تهران، مدیریت فرهنگی هنری منطقه ۶،

فرهنگسرای شفق می باشد.

مرکز پخش: تهران- خیابان سید جمال الدین اسدآبادی،

خیابان ۲۱، بوستان شفق، فرهنگسرای شفق

تلفن: ۸۸۵۵۴۰۱۶-۱۹

Email: shafagh@aco.tehran.ir

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۹	گفتار اول: رهبری برای همه‌ی عصرها
۴۳	گفتار دوم: راز ۲۵ سال سکوت
۵۹	خاتمه: به تقدیس و یک آرزو
۶۳	منابع

پیشگفتار

درباره امیرالمومنین علی ابن ابیطالب علیه السلام قریب هزار و چهار صد سال است که گویندگان، نویسندگان، متفکران، شعرا، مرثیه سرایان، مداحان اهل بیت و همه، از مسلمانان و غیرمسلمانان از شیعه و غیر شیعه سخن گفته‌اند و تا ابد الدهر هم خواهند گفت. ولی درباره این بزرگوار، به قدری دایره سخن گسترده است که از هر طرف وارد شویم ناگفته‌هایی را مشاهده می‌کنیم. مقام معظم رهبری (مدظله العالی) می‌فرمایند: "من فکر می‌کردم که اگر بخواهیم امروز یک جمع‌بندی از شخصیت امیرالمومنین علی ابن ابیطالب علیه السلام ارایه بکنیم، چه باید بگوییم. منظورم آن جوهر ملکوتی و غیر قابل دستیابی آن انسان الهی نیست که امثال بنده به آن راهی نداریم؛ منظورم همان بخشی از چهره و هویت و شخصیت اوست که انسان‌ها می‌توانند درباره آن ببینند، بیندیشند و احیاناً سرمشق بگیرند. دیدم کار یک خطبه و یک ساعت و این‌ها نیست؛ این شخصیت، ابعاد خیلی عظیمی دارد، «هو الجهر من ای النواحي ایتنه»

نمی‌شود یک جمع بندی به دست مخاطب داد؛ که بگوییم
امیرالمومنین این است.^۱

فرهنگ‌سرای شفق به‌منظور نیل به اهداف سازمانی
سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران که ترویج فرهنگ
غنی شهر اسلامی - شهروند ولایی، از اهداف عالیه آن است،
اقدام به پژوهش و تدوین این مجموعه با عنوان "پنجره ای
کوچک برای شناخت مردی بزرگ" نموده است که این
مجموعه بیشتر به بررسی ابعاد ناشناخته‌ی مولای متقیان
نموده که همزمان با ایام البیض ۱۴۳۲ قمری مصادف با
واپسین روزهای بهار ۹۰ و میلاد با سعادت یعسوب دین -
امیرالمومنین علی ابن ابیطالب علیه السلام آماده گردیده و
در اختیار شما عزیزان قرار گرفته است.

بر خود لازم می‌دانم از زحمات ارزشمند استاد بزرگوار
حضرت حجت الاسلام والمسلمین دکتر جمشید معصومی
بعنوان محقق و نویسنده این اثر و جناب استاد ابوالفضل
درخشنده که زحمت ویراستاری ادبی این کار را متحمل
شدند قدردانی نمایم.

همین‌طور از جناب آقای داودزاده معاونت محترم
آفرینش و اجرا، جناب آقای بختیاری مسئول پشتیبانی، و

^۱ - امام علی علیه السلام از منظر فرزندگان ص ۱۷

همینطور جناب آقای روحانی مدیر روابط عمومی
فرهنگسرا و جناب آقای محمد مهدی شهریار که در
پیگیری تدوین و چاپ این اثر معنوی زحمات فراوانی
متحمل شدند، تقدیر نمایم.

امید است این اثر هرچند اندک، تلنگری به همه ما که
مدعی تبعیت از ولایت امیرالمومنین و اولاد طیبین و
طاهرینش هستیم، باشد. تا بیش از پیش به اعماق و ژرفای
وجودی و نامتناهی این بزرگوار آشنا گردیم. انشاءالله.

و من الله التوفیق

حسن اشتری

رئیس فرهنگسرای شفق

گلایه ای به عنوان مقدمه

در تمام مدتی که فکر می‌کردم در مقدمه این کتاب کوچک که متبرک است به انسانی بزرگ، چه بنویسم، هیچ مطلب و نکته‌ای بهتر از گلایه‌ای که در کتابی بنام علی علیه السلام^۱ آمده است نیافتم. گلایه‌ای بسیار هشدار دهنده و مسئولیت ساز!

«یکی از بزرگ‌ترین مسائلی که در تاریخ و جامعه ما مطرح است، اسلام و تشیع می‌باشد که بسیاری از ما بدان معتقدیم، اما آن را به درستی نمی‌شناسیم. به مذهبی ایمان داریم در حالی که آشنایی درست و منطقی از آن نداریم مثلاً به علی علیه السلام به عنوان یک امام، یک مرد بزرگ، یک ابر مرد حقیقی، و به عنوان کسی که همه احساس‌ها، تقدس‌ها و تجلیل‌های ما را به خود اختصاص داده اعتقاد داریم و همیشه در طول تاریخ، بعد از

^۱ - شریعتی - علی - مجموعه آثار صفحه ۲۶

اسلام، ملت ما افتخار ستایش او را داشته، اما متأسفانه آنچنان که باید و شاید او را نشناخته است. زیرا بیشتر به ستایش او پرداخته، نه شناختن او».

به همین جهت است که امروز باید بیشتر به سخنی گوش دهیم تا علی علیه السلام را به عنوان یک انسان بزرگ، یک رهبر، یک امام و یک سرمشق بشناساند.

در تاریخ اسلام، شاید به اندازه لازم ستایش و تجلیل از علی علیه السلام شده باشد، به طوری که می‌توانیم کتابخانه‌های بزرگی از اشعار و مقالاتی که در کرامات و مناقب علی علیه السلام سروده و یا نوشته شده و در تجلیل از مقام و عظمت او در پیشگاه خداست، ترتیب دهیم. اما متأسفانه وقتی دانشجوی من در این زمان و در این مملکت که کشور علی علیه السلام است از من می‌پرسد: برای شناختن علی علیه السلام چه کتابی بخوانم و برای اینکه سخنان و نظریات و افکار و اعمال او را خوب بفهمم به چه متونی مراجعه کنم؟

من جواب درستی ندارم که به او بدهم!

این گله‌ای است که من نه تنها به نمایندگی از
معلمین، بلکه به نمایندگی همه مردم از
اندیشمندان خودمان دارم که:

شما برای شناساندن درست علی‌الکلیله به
ملتش، به این مردم شیفته‌ای که با همه حیات،
ایمان و خونشان در راه علی و برای علی‌الکلیله مبارزه
کرده‌اند، چه کرده‌اید؟!

ملت و مردم ما در این راه کوتاهی نکرده‌اند، اما
اندیشمندان ما که وظیفه آنان معرفی ابعاد
شخصیتی علی‌الکلیله بود کوتاهی و کم کاری
کرده‌اند....

ملت ما همواره چنانکه باید به ستایش علی‌الکلیله
و فرزندان و بزرگداشت آنان پرداخته است، اما به
عنوان یک فرد عضو این جامعه باید از دانشمندان
و فضلا و علمای خودمان سوال کنیم که:
چرا علی(ع) را آنگونه که بایسته و شایسته
شخصیت والای اوست به ما معرفی نکردید؟!

اگر دانشجویی بخواهد درباره بتهوون که یک
موسیقیدان آلمانی است و درخود اروپا هم سبک
موزیک او را همه نمی‌پسندند مطالعه کند و بدین
منظور از من راهنمایی بخواهد، با وجودی که

آشنایی با او برای مردم ما چندان لزومی ندارد و آثارش را کمتر کسانی می‌پسندند و می‌فهمند و احساس می‌کنند، مع هذا حداقل سه کتاب مستقل بسیار عمیق، درست، زیبا و محققانه و بیش از صدها مقاله و کنفرانس و بحث و مصاحبه علمی و خواندنی وجود دارد که می‌توان به او معرفی کرد. اما درباره علی (علیه السلام) یک کتاب که بتوان ادعا کرد این بزرگ‌مرد را لااقل برای دانشجویان و دانش‌آموزان و طبقه کتاب‌خوان و روشنفکر به خوبی بشناساند، یافت نمی‌شود. همه‌اش ستایش است و مدح؛ اما معلوم نیست این کسی را که این همه می‌ستاییم کیست و چه می‌گوید؟ این مردی که ایمان ملتی را در این قرن‌های سکوت و دشوار به خودش وقف کرده و ملت ما سال‌های فراوان، محبت او را به قیمت زندان‌ها و شکنجه‌ها در دل خود مشتمل نگهداشته و نسل به نسل به بهای جان خود به دست ما سپرده و مردی که این همه تجلیل می‌شود و این همه دل‌ها برایش می‌تپد و این همه عشق‌ها نثارش می‌گردد، کیست؟!

.... من نمی‌خواهم از محبت به امام انتقاد کنم.... اما این محبت معلول شناختن علی (علیه السلام) و

آشنا شدن با زیباییهای عظیم یک روح باشکوه و یک روح با عظمت و پاکی یک انسان است. محبتی که معلول این معرفت است نجات بخش است و روح زندگی یک جامعه است، نه محبتی که با تلقین و توصیف و تجلیل و جمله‌های زیبای شاعرانه و ادبی، نسل به نسل از کوچکی در دل ما جایگزین شده است."

نمی‌دانم شما نسبت به مطالبی که گفته شد چه نظری دارید؟ موافق هستید یا مخالف؟

ولی آنچه مسلم است این گلایه‌ای است به حق و نگرانی و دغدغه‌ای است فراگیر در نسل متعهد به علی (علیه السلام) و اسلام.

البته تصور نشود، حالا که خود چنین اعتراضی را مطرح کرده‌ام، می‌خواهم در این کتاب کوچک شاهکاری انجام داده و علی (علیه السلام) را آنگونه که هست بشناسانم؛ نه!

چگونه می‌توان اقیانوس بی‌کرانی را با انگشتانه‌ای از کلمات اندازه گرفت!

هیئات! نه من که چند صباحی چند کتابی را در مورد این شخصیت بزرگ ورق زده‌ام که حتی کسانی که عمر خویش را در جستجوی حقیقت

علی‌الکلیه در کتابخانه‌ها و در لایه‌های کتاب‌ها
سپری کرده‌اند، چنین ادعایی ندارند. به تعبیر امام
راحل: "ما با کدام مؤونه و با چه سرمایه‌ای
می‌خواهیم وارد این وادی شویم؟" هدف در اینجا
زدن تلنگری است به ذهن و فکر جوان و
دانشجوی عاشق علی‌الکلیه، که حداقل این‌قدر او را
محدود نبیند. بلکه احساس کند این انسان بزرگ
هنوز ابعاد ناشناخته‌ای دارد و افق‌هایی که هنوز
کشف نشده و یا کمتر به آن توجه شده است.

این کتاب چنانچه از اسمش پیداست،
دریچه‌ای است کوچک برای شناخت کوتاهی از
شخصیتی بی‌پایان. به من حق دهید که در فضای
کمی که در اختیار دارم، تنها می‌توانم یکی دو
موضوع را مورد توجه قرار دهم، آن هم
بسیار اجمالی و مختصر.

البته این موضوعات و ابعاد مورد بحث براساس
نیازی است که در جامعه فعلی ما احساس می‌شود.

زندگی بزرگان، برای ما چشمه‌ی زاینده‌ای است که از خبر و پند و ایمان و امید خشک نمی‌شود. این بزرگان همانند قله‌های رفیعی هستند که با شور، به سوی آنها می‌رویم و مشعل‌های فروزانی می‌باشند که تاریکی‌ها را از جلوی پا و دیدگان ما برطرف می‌سازند و همین فرزندگان هستند که اعتماد ما را نسبت به خود، زندگی و هدف‌های سعادت‌بخش آن، جلب می‌نمایند و اگر این شخصیت‌ها نبودند، یاس و ناامیدی در مبارزه با امور ناشناخته‌ی زندگی، بر ما غلبه می‌کرد.^۱

^۱ - (صحیفه نور ج ۱۴ ص ۲۲۴)

^۱ - مطلبی در مورد علی علیه السلام به قلم میخائیل نعیمه، از شخصیت‌های ادبی بزرگ مسیحی لبنان